PROJURE

MIHAIL ELIESCU

CURS DE SUCCESIUNI

HUMANITAS

II 44065

Prof. dr. doc. MIHAIL ELIESCU

CURS DE SUCCESIUNI

Cu o schiță biobibliografică despre autor de
prof. dr. DORU COSMA
avocat

Ediție îngrijită de
CRISTIANA MIHAELA CRĂCIUNESCU
judecătoare

18.02.1998

C-291685-

291685

UNIVERSITATEA
"DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECA 2

HUMANITAS
BUCUREȘTI

CUPRINS

Mihai Eliescu – schiță biobibliografică 5

Notă asupra ediției 11

Introducere 13
Definiție și terminologie 13
Justificarea instituției 15
Scurt istoric 20
Caracterele juridice ale transmisiunii succesorale 24
Deschiderea succesiunii 31
Dispozițiile legale privitoare la moștenire și autonomia de voință 35

Titlul I
SUCCESIUNEA AB INTESTAT

Capitolul I
Condițiile cerute pentru a succeda 45
Capacitatea 46
Nedemnitatea 52
Natura juridică 53
Cauzele nedemnității 53
Cum operează nedemnitatea? 56
Efectele nedemnității 57

Capitolul II
Devoluțiunea succesiunii 61
Principii generale 61
Excepții 64
Reprezentarea 66
Cazurile în care reprezentarea este admisă 67

Condiții 68
Efecte 71
Reguli speciale diferitelor clase de moștenitori 73
Succesiunea în cadrul rudeniei legitime 73
Clasa descendenților 73
Clasa ascendenților și colateralilor privilegiați 75
Clasa ascendenților ordinari 79
Clasa colateralilor ordinari 79
Drepturile la moștenire născute din rudenia nelegitimă 81
Istoric 82
Drepturile copilului natural privind succesiunea mamei sale 84
Drepturile copilului natural privind succesiunea tatălui său 87
Situația succesorală a copilului nelegitim 89
Condițiile vocației succesorale 93
Calitatea în care copilul natural și descendenții săi vin la moștenire 96
Apreciere critică 97
Drepturile succesorale ale soțului supraviețuitor 99
Legea nr. 319 din 10 iunie 1944 99
Condiții pentru a veni la succesiune 105
Cîtimea drepturilor succesorale ale soțului supraviețuitor 106
Natura drepturilor succesorale cuvenite soțului 106
Drepturile accesorii ale soțului supraviețuitor 110
Natura juridică a drepturilor consfințite de art. 5 din Legea nr. 319/1944 112
Drepturile statului asupra moștenirii 114
Transmisiunea succesiunii 118
Succesiunea anomală (art. 316–317 C. civ.) 119
Natura juridică a dreptului de reîntoarcere 120
Comparație între dreptul de reîntoarcere legal și convențional . . . 123
Cine se bucură de succesiunea anomală și în ce cazuri 124
Care sînt bunurile care alcătuiesc succesiunea anomală 125

Titlul II
MOȘTENIREA TESTAMENTARĂ

Capitolul I
Devoluțiunea moștenirii testamentare 131
Rezerva și partea disponibilă 132

Istoric 132
Caracterele juridice ale rezervei 135
Moștenitorii rezervatari și întinderea rezervei 143
I Rezerva descendenților 143
II Rezerva părinților 150
III Rezerva soțului supraviețuitor 153

Capitolul II 162
Testamentul 163
Forma testamentului 164
Testamentul olograf 172
Testamentul autentic 176
Testamentul mistic 179
Testamentele privilegiate 189
Condițiile de fond pentru validitatea testamentului 190
Capacitatea 191
Clasificarea incapacităților 194
Interzisul 196
Incapacitatea naturală 198
Epoca incapacității 201
Incapacitățile de a primi cu titlu gratuit 201
Incapacitățile de folosință absolute 205
Incapacitățile de folosință relative 209
Incapacitățile de exercițiu 210
1) Minorii 211
2) Interzisul 211
3) Surdomutul 212
Persoanele juridice 214
Sancțiunea incapacităților de a dispune sau de a primi cu titlu gratuit 214
Liberalitățile făcute în frauda legii 218
Viciile voinței 220
Cauza 228
Modalitățile voinței liberale 239
Obiectul testamentului 241
Despre legate 241
Desemnarea legatarului 246
Clasificarea legatelor 246
Legatul universal 248
Legatul cu titlu universal 253
Legatul particular 253

Despre cauzele de ineficacitate a dispozițiilor testamentare ... 257
A. Caducitatea legatelor ... 258
B. Revocarea judecătorească a legatelor ... 262
C. Revocarea testamentelor și legatelor prin voința unilaterală a testatorului ... 263
Dreptul de adăugire (acrescământ) ... 272
Exheredarea ... 278
Execuția testamentară ... 281

Titlul III
TRANSMISIUNEA MOȘTENIRII

Capitolul I
Transmisiunea activului moștenirii ... 291
Considerații generale ... 291
Dobîndirea posesiei ... 296
Sezina și trimiterea în posesie ... 296
Efectele sezinei ... 298
Ce bunuri sînt supuse sezinei ... 300
Natura juridică a sezinei ... 301
Trimiterea în posesie și predarea legatelor ... 304
Efectele trimiterii în posesie ... 305
Transmiterea lucrurilor și a drepturilor ... 309
Opțiunea moștenitorilor și a legatarilor ... 318
Despre opțiune în general ... 319
Condiții de validitate ... 319
Caracterele juridice ale opțiunii ... 321
Termenele pentru inventar și deliberare ... 329
Nulitatea, resciziunea sau revocarea actului de opțiune ... 331
Acceptarea pură și simplă ... 336
Renunțarea ... 347
Retractarea renunțării ... 350
Efectele retractării ... 351
Acceptarea sub beneficiu de inventar ... 352
Opțiunea statului și a legatarilor ... 356
Petiția de ereditate și moștenirile vacante ... 358
Caracterele acțiunii ... 360
Efectele petiției de ereditate ... 362
Vacanța moștenirii ... 367

Capitolul II
Transmisiunea pasivului ... 370

Capitolul III
Instituții derogatorii de la principiulc continuării persoanei defunctului 386
Beneficiul de inventar 389
Puterile și îndatoririle moștenitorului 396
Mînuirea numerarului 398
Plata creditorilor și legatarilor 399
Darea socotelilor 403
Încetarea beneficiului de inventar 406
Separația de bunuri 408
Condițiile punerii în lucrare a acestui beneficiu 410
I Cine poate să ceară separația de patrimonii? 410
II Contra cui se invocă separația de patrimonii? 410
III Privitor la ce bunuri? 411
IV Cum operează separația de patrimonii? 411
Efectele separației de bunuri 413
Stingerea privilegiului 416

Capitolul IV
Reducțiunea liberalităților care depășesc cotitatea disponibilă 420
Calculul rezervei și al cotității disponibile 421
Cine poate invoca prezumția art. 845 Cod civil? 427
Liberalitățile în uzufruct sau în rentă viageră 430
Imputarea liberalităților asupra rezervei sau cotității disponibile . 432
Reducțiunea liberalităților care depășesc disponibilul 437
I Cui aparține dreptul de a se prevala de reducțiune . . 437
II Ordinea reducțiunii liberalității 439
III Modul de exercițiu al dreptului la reducțiune 442
IV Efectele reducțiunii 444

Titlul IV
ÎMPĂRȚIREA MOȘTENIRII

Capitolul I
Indiviziunea succesiunii 451

Capitolul II
Acțiunea în împărțeală 457
A. În ce termen se poate cere împărțeala? 458
B. Cine poate cere partajul? Care este capacitatea cerută? . . . 462
C. Obiectul împărțelii 468

291685
UNIVERSITATEA "DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECĂ 2

Diviziunea pasivului ereditar 470
Contribuția la datorii 477
Raportul donațiilor 480
I Cine este obligat la raport 483
II Cine poate pretinde raportul 488
III Care este obiectul raportului 490
IV Cazurile de înlăturare a raportului 494
V Cum se face raportul 499
VI Raportul imobilelor 500
Raportul datoriilor 505
I Care este natura juridică a raportului de datorii? 505
II Efectele raportului datoriilor 508
D. Formele împărțelii 510
E. Efectele împărțelii 518
Justificarea teoretică a efectului caracterului al împărțelii 520
I Ce acte comportă efectul declarativ 524
II Privitor la ce bunuri se produce efectul declarativ . . . 528
III Față de ce persoane se produce efectul declarativ . . . 534
Raporturi între comoștenitori și succesorii lor în drepturi . . . 537
Relații între succesorii în drepturi ai aceluiași comoștenitor . . 537
Acțiunile care se nasc din împărțeală 538
F. Cauzele de nevaliditate a împărțelii 542